CROATIAN PARLIAMENT

MED9 Croatia 2026

MEĐUPARLAMENTARNA KONFERENCIJA

Od polja do mora–zajednička vizija za prehrambenu sigurnost i stratešku autonomiju EU

Hrvatski sabor, Odbor za poljoprivredu, Dubrovnik, 27. – 29. rujna 2026.

UVOD

Rasprave o budućnosti i financiranju *Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP)*[1] i *Zajedničke ribarstvene politike (ZRP*)[2] te njihovom financiranju u *Višegodišnjem financijskom okviru* (*VFO) nakon 2027.*[3] ulaze u ključnu fazu političkog oblikovanja.

Najavljene promjene u načinu financiranja i provedbe politika, uključujući objedinjavanje sredstava u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima, nedovoljno jasno definiranu razinu financiranja te mogućnost da se pojedine mjere financiraju iz neraspodijeljenih sredstava nacionalnih omotnica, stvaraju neizvjesnost za poljoprivrednike, ribare i druge korisnike. Takav model može otežati dugoročno planiranje ulaganja i dovesti do međusektorskog natjecanja za sredstva na nacionalnoj razini.

Povećana fleksibilnost država članica, bez jasnog zajedničkog okvira i odgovarajućih zaštitnih mehanizama, mogla bi dovesti do različitih razina potpore, narušavanja kohezije i nejednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu. Zbog toga je potrebno osigurati stabilno, predvidljivo i dostatno financiranje poljoprivrede, ruralnog razvoja, ribarstva i akvakulture te očuvati zajednički karakter ZPP-a i ZRP-a.

Uspješnost nove financijske arhitekture ovisit će i o jasnoći zakonodavnog okvira, smanjenju administrativnog opterećenja, usporedivosti sustava praćenja i dostupnosti podataka o stvarnim troškovima provedbe intervencija. U protivnom postoji rizik dodatne fragmentacije, pravne nesigurnosti i složenije provedbe za nacionalna tijela i krajnje korisnike.

Konferencija će poseban naglasak staviti na održivost i konkurentnost europskog poljoprivredno-prehrambenog i ribarskog sektora, vitalnost ruralnih, otočnih i obalnih područja te prehrambenu sigurnost kao sastavnicu nacionalne sigurnosti i otpornosti država članica.

---

[1] European Commission (2025). *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the conditions for the implementation of the Union support to the Common Agriculture Policy for the period from 2028 to 2034* [COM(2025) 560 final; 2025/0241(COD)]. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025PC0560 (Accessed: 22. July 2026)

[2] European Commission (2025). *Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the conditions for the implementation of the Union support to the Common Fisheries Policy, to the European Ocean Pact and of the Union's maritime and aquaculture policy as part of the National and Regional Partnership Fund set out in Regulation (EU) […] [NRP Fund] for the period from 2028 to 2034* [COM(2025) 559 final; 2025/0235(COD)].Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025PC0559 (Accessed: 22. July 2026)

[3] European Commission (2025). *The 2028-2034 EU budget for a stronger Europe*, Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2028-2034_en (Accessed: 20. July 2026)

I. PANEL – MEDITERANSKA POLJOPRIVREDA I ZPP NAKON 2027.

Budući ZPP mora nastaviti ostvarivati svoje temeljne ciljeve: osiguravanje primjerenog životnog standarda poljoprivrednicima, stabilnost proizvodnje hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima te vitalnost ruralnih područja.

Predložene promjene u strukturi i provedbi ZPP-a, kao i smanjenje iznosa za ZPP za petinu te ukidanje sadašnje podjele na dva stupa i uključivanje ruralnog razvoja u širi okvir nacionalnih planova moglo bi oslabiti njegovu stratešku i teritorijalnu usmjerenost. Predloženi cilj od 10 posto sredstava usmjerenih na ruralna područja mogao bi biti nedostatan kako u pogledu razine financiranja tako i u pogledu sposobnosti da u potpunosti nadomjesti postojeći okvir ruralnog razvoja. To bi moglo dovesti u pitanje ostvarivanje cilja stvaranja jačih, povezanih, otpornih i prosperitetnih ruralnih područja do 2040., utvrđenog *Dugoročnom vizijom za ruralna područja EU-a do 2040.*[4]. U tom se dokumentu Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj navodi kao ključan izvor financiranja ruralnih područja.

Nejasno definiran budući položaj sektorskih intervencija, poput vinske omotnice, pčelarskog programa te operativnih programa za voće, povrće i maslinovo ulje, stvara dodatnu neizvjesnost za sektore koji su osobito važni za mediteranske države članice. Potrebno je osigurati kontinuitet ciljanih potpora, stabilnost proizvodnje te ulaganja u modernizaciju, preradbene, skladišne i logističke kapacitete, bez kojih nije moguće zadržati dodanu vrijednost u ruralnim područjima i ojačati konkurentnost prehrambene industrije.

Vizija za poljoprivredu i hranu Zajedničko oblikovanje privlačnog poljoprivrednog i prehrambenog sektora EU-a za buduće generacije do 2040.[5] svoj uspjeh mjeri, među ostalim pojednostavljenjem regulatornog okvira koji utječe na poljoprivrednike i cijeli poljoprivredno-prehrambeni lanac vrijednosti te inovacijama koje nude rješenja za održivu tranziciju. Isto treba uzeti u obzir zbog rizika povezanih sa složenom pravnom arhitekturom i fragmentacijom zakonodavnog okvira samog prijedloga ZPP, a što može otežati provedbu politike za nacionalna tijela i krajnje korisnike i povećati administrativno opterećenje i pravnu nesigurnost. Na ove i druge izazove upozorio je u svojoj *Rezoluciji o budućnosti poljoprivrede i ZPP-a nakon 2027.* i Europski Parlament[6].

---

[4] European Commission (2021). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A long-term vision for the EU's rural areas* [COM(2021) 345 final]. European Commission. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0345 (Accessed: 23 July 2026)

[5] European Commission (2025). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A Vision for Agriculture and Food – Shaping together an attractive farming and agri-food sector for future generations* (COM(2025) 75 final). European Union. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025DC0075 (Accessed: 25 July2026)

[6] European Parliament (2025). *Future of agriculture and the post-2027 common agricultural policy* (2025/2052(INI)). European Parliament resolutions, P10_TA(2025)0189. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0189_EN.html (Accessed:25 July 2026)

I povećana fleksibilnost za države članice može, suprotno ciljevima zajedničke poljoprivredne politike dovesti do narušavanja jednakih uvjeta na jedinstvenom tržištu, pa bi osiguravanje jednakih uvjeta potpore za europske poljoprivrednike u svim državama članicama EU trebalo biti temelj politika, zajedno sa uspostavom učinkovitih mehanizama nadzora i usporedbe razina potpora, čime bi se očuvala jedinstvenost karaktera ZPP-a.

Pri utvrđivanju ciljeva i obveza država članica u okviru zelene tranzicije potrebno je uzeti u obzir njihove različite polazne osnove, dosadašnje rezultate i specifičnosti poljoprivredne proizvodnje. Jednaki postotni zahtjevi za sve države članice mogu nerazmjerno opteretiti one koje već ostvaruju nižu uporabu pesticida, antimikrobnih sredstava i mineralnih gnojiva te su znatno pridonijele zaštiti okoliša. Budući ciljevi stoga trebaju biti pravedni, razmjerni i utemeljeni na stvarnom stanju u svakoj državi članici.

Generacijska obnova ostaje jedan od ključnih izazova europske poljoprivrede. Visoka prosječna dob europskih poljoprivrednika (57 godina)[7] ugrožava dugoročnu održivost sektora i vitalnost ruralnih područja. Mjere potpore mladim poljoprivrednicima treba povezati s pristupom zemljištu, kapitalu, znanju i tržištu, uz pažljivo razmatranje učinaka predloženih promjena prava na potporu dohotku za starije poljoprivrednike. Ovome doprinos treba dati i odgovarajuća nacionalna, ali i europska potpora za rješavanje stambenog pitanja mladih obitelji na selu, posebice mladih poljoprivrednika.

Mediteranske države članice suočavaju se sa specifičnim izazovima klimatskih promjena, nedostatka vode, degradacije tla, požara, rasta temperatura i sve učestalijih ekstremnih vremenskih pojava. Horizontalni pristup ZPP-a trebao bi bolje prepoznati Mediteran kao funkcionalnu agroklimatsku regiju, čija održivost ovisi o ciljano usmjerenim rješenjima za upravljanje vodom, prilagodbu klimatskim promjenama i očuvanje proizvodnje.

Teme za raspravu

1. **Kako u novoj financijskoj arhitekturi osigurati stabilno, predvidljivo i dostatno financiranje te očuvati zajednički karakter ZPP-a?**
2. **Kako u novoj strukturi ZPP-a očuvati ruralni razvoj i kontinuitet ciljanih sektorskih intervencija?**
3. **Koliku fleksibilnost treba omogućiti državama članicama, a da se ne naruše jednaki uvjeti za poljoprivrednike na jedinstvenom tržištu?**
4. **Treba li budući ZPP snažnije prepoznati posebnosti Mediterana i omogućiti ciljane intervencije za klimatske rizike, upravljanje vodom i očuvanje proizvodnje?**

[7] European Commission (2025). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Strategy for generational renewal in agriculture* (COM(2025) 872 final). Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025DC0872 (Accessed: 3 August 2026)

II PANEL - OČUVANJE KONKURENTNOSTI MEDITERANSKOG RIBARSTVA I VITALNOSTI OTOČNIH ZAJEDNICA

U uvjetima održivog upravljanja morskim resursima, rastućih troškova proizvodnje, snažne globalne konkurencije i najavljenog smanjenja sredstava za Zajedničku ribarstvenu politiku potrebno je osigurati da posebnosti Mediterana budu prepoznate u budućim europskim politikama i financijskim instrumentima.

Ribarstvo i akvakultura nisu samo gospodarske djelatnosti, nego važan oslonac zaposlenosti[8], generacijske obnove, prehrambene sigurnosti i opstanka otočnih i obalnih zajednica. Mali, tradicionalni i profesionalni ribari osiguravaju kvalitetnu domaću hranu, održavaju život na otocima i obali, prenose znanje i tradiciju te čuvaju ravnotežu između korištenja i očuvanja mora.

Komisijina *Evaluacija Uredbe o zajedničkoj ribarstvenoj politici za razdoblje 2014. do 2024.*[9] pokazuje kako je napredak u gospodarskoj i socijalnoj dimenziji politike bio niži od očekivanog, ali i da se sektor ribarstva i dalje suočava s trajnim izazovima, poput starenja plovila, sve većih operativnih troškova i, posebno za male ribare, pristupom ribolovnim mogućnostima te da se riblji stokovi nisu oporavili kako se očekivalo, što pridonosi gospodarskim izazovima za ribare.

Održivo upravljanje morskim resursima ne može počivati samo na ograničenjima i zaštiti stokova. Ono mora imati socijalnu, financijsku i tržišnu dimenziju kako ribari, osobito mali i obalni, ne bi snosili najveći teret ograničenja, rastućih troškova i regulatornih zahtjeva. Zaštita Jabučke kotline u Republici Hrvatskoj primjer je upravljanju morskim resursima u kojemu je ograničavanje ribolovnog pritiska pridonijelo oporavku morskih populacija i ekosustava, a osim ekoloških koristi, očuvanje ovog područja ima i gospodarski značaj jer stabilni riblji resursi dugoročno podupiru održivo ribarstvo i obalne zajednice.

Očuvanje radnih mjesta, održivo upravljanje morskim resursima i sigurnost opskrbe hranom u velikoj mjeri ovise o dostatnoj, stabilnoj i predvidljivoj europskoj financijskoj potpori. *Višegodišnjim financijskim okvirom 2028-2034*[10], predloženi iznos od dvije milijarde eura koje su izravno namijenjene ribarstvu, osjetno je manji od potreba europskog ribarskog sektora. Predloženo ukidanje Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu u novom VFO-u i objedinjavanje sredstava za ribarstvo u nacionalnim i regionalnim partnerskim planovima, ali i mogućnost većeg ulaganja kroz nacionalne proračune moglo bi otežati dugoročno planiranje i dovesti do različitih razina potpore među državama članicama. Pri tome u obzir treba uzeti ulaganja u zelenu tranziciju europske flote i potrebu

[8] European Commission (2025). *The EU Blue Economy Report 2025*. Publications Office of the European Union. Luxembourg. Available at: https://op.europa.eu/webpub/mare/eu-blue-economy-report-2025/index.html (Accessed: 24 July 2026)

[9] European Commission (2026*). Commission evaluation shows slow progress in fishing sustainability and ongoing challenges for EU fishers* [Press release]. European Commission Press Corner. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_938 (Accessed: 30 July 2026)

[10] European Commission (2025). *EU budget: Fisheries, aquaculture and the ocean* [Factsheet]. Available at: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/document/download/0fa98c34-da30-437b-ab95-267c99c72c76_en?filename=eu-budget-fisheries-aquaculture-ocean_en.pdf (Accessed: 31 July 2026)

iznalaženja znatnih financijskih sredstava za ulaganja u obnovu flote i korištenje energetski učinkovitijih tehnologija.

Europski ribari i uzgajivači ispunjavaju visoke okolišne, zdravstvene, socijalne i proizvodne standarde, što povećava troškove proizvodnje. Kako bi se spriječila nelojalna konkurencija i zaštitili potrošači, proizvodi ribarstva i akvakulture iz trećih zemalja koji se stavljaju na tržište EU-a trebaju ispunjavati jednake standarde kao proizvodi iz Europske unije.

Teme za raspravu

1. **Može li predloženi model financiranja Zajedničke ribarstvene politike osigurati održivo upravljanje ribljim stokovima, zelenu tranziciju te ekonomsku održivost ribarstva i akvakulture?**
2. **Kako osigurati pravednu tranziciju te očuvati prihode, radna mjesta i generacijsku obnovu u malom, obalnom i otočnom ribarstvu?**
3. **Kako financirati obnovu i energetsku tranziciju mediteranske ribarske flote u uvjetima smanjene i nedovoljno jasno definirane europske financijske omotnice?**
4. **Kako osigurati da proizvodi ribarstva i akvakulture iz trećih zemalja koji se stavljaju na tržište EU-a ispunjavaju jednake okolišne, zdravstvene, socijalne i proizvodne standarde kao proizvodi iz EU-a radi sprječavanja nelojalne konkurencije i zaštite potrošača?**

III. PANEL - PREHRAMBENA SIGURNOST KAO KONCEPT NACIONALNE SIGURNOSTI I OTPORNOSTI

Brojne krize posljednjih godina – od pandemije bolesti COVID-19 i klimatskih promjena do ratnih, energetskih i drugih geopolitičkih poremećaja – pokazale su da je sposobnost države da stanovništvu osigura dovoljne količine zdravstveno ispravne, kvalitetne i dostupne hrane važan element njene nacionalne moći i otpornosti.

Komunikacija Komisije za jačanje gospodarske sigurnosti EU-a[11] navodi kako će se gospodarska sigurnost pratiti za sve ključne industrije, uključujući poljoprivredno-prehrambeni sektor dok *Vizija za poljoprivredu i hranu*[12] naglašava kako je prehrambena neovisnost EU u velikoj mjeri ovisna o uvezenim inputima te da je zbog toga ključno smanjiti strateške ovisnosti i smanjiti rizik lanaca opskrbe. *Rezolucija Europskog parlamenta od 7. svibnja 2025. o unaprijeđenom dugoročnom*

[11] European Commission and High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy (2025). *Joint communication to the European Parliament and the Council: Strengthening EU economic security* (JOIN/2025/977 final). EUR-Lex. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025JC0977 (Accessed: 31 July 2026)

[12] European Commission (2025) *A vision for agriculture and food – Shaping together an attractive farming and agri-food sector for future generations*. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2025) 75 final. Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0075 (Accessed: 3 August 2026)

proračunu Unije u svijetu koji se mijenja[13] navodi kako je sigurnost opskrbe hranom ključna sastavnica strateške autonomije kojom se u slijedećem VFO-u mora podupirati konkurentnost.

Europske politike sve se snažnije usmjeravaju prema strateškom planiranju i jačanju otpornosti na nacionalnoj razini. Prijedlogom Europske komisije o Zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda nakon 2027. godine, predviđa se izrada nacionalnih planova pripravnosti i odgovora u području sigurnosti opskrbe hranom, uz uspostavu pričuva. Takvi planovi ne bi se trebali ograničiti samo na fizičko skladištenje zaliha, nego bi trebali obuhvatiti procjenu rizika i ranjivosti te očuvanje kontinuiteta proizvodnje, prerade, skladištenja, logistike i distribucije hrane u kriznim okolnostima. Pri tome su potreba jačanja mehanizama za upravljanje krizama u poljoprivredi, uključujući dostupnost financijskih sredstava i jasna pravila za intervencije u slučaju poremećaja na tržištu i izvanrednih okolnosti, od ključne važnosti.

Strateške robne zalihe i drugi mehanizmi osiguranja opskrbe hranom važan su element odgovora na krizne situacije, ali moraju biti prilagođeni nacionalnim sustavima i proizvodnim kapacitetima država članica. Njihovu otpornost moguće je jačati diverzifikacijom izvora opskrbe i većim uključivanjem malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava, prehrambene industrije te skladišnih, prerađivačkih i distribucijskih kapaciteta. Preduvjet za funkcioniranje takvih sustava jest dostatna poljoprivredna proizvodnja i prerada te očuvanje funkcionalnosti cijelog lanca opskrbe hranom.

U vrijeme sve većih obrambenih izdataka na razini EU-a i NATO-a, obrambena se sigurnost ne može garantirati bez prehrambene sigurnosti. U tom kontekstu, a uzimajući u obzir odluku država članica NATO-a, kojom su se obvezale povećati obrambene i sigurnosne izdatke na pet posto BDP-a do 2035. godine[14], od čega se 1,5 posto odnosi na zaštitu kritične infrastrukture, osiguranje civilne spremnosti i otpornosti te jačanje obrambene industrijske baze ključno je u okviru tih izdvajanja prepoznati i podržati ulaganja u stratešku poljoprivredno-prehrambenu i ribarstvenu infrastrukturu dvojne namjene, poput silosa, skladišnih i distributivnih centara, preradbenih kapaciteta, mlinova, klaonica, hladnjača, ribarske flote i drugih kapaciteta važnih za sigurnost opskrbe hranom u redovitim i kriznim okolnostima.

Takva infrastruktura istodobno pridonosi konkurentnosti domaće poljoprivrede, regionalnom razvoju, civilnoj pripravnosti i sposobnosti države da u kriznim situacijama osigura kontinuitet opskrbe stanovništva hranom. Prehrambena sigurnost[15] važan je element njezine nacionalne moći i otpornosti države zbog čega je treba snažnije uključiti u obrambeno i sigurnosno planiranje, uz sustavnu identifikaciju i zaštitu kritične infrastrukture u području proizvodnje, prerade, skladištenja i distribucije

[13] European Parliament (2025). *Resolution on a revamped long-term budget for the Union in a changing world (2024/2051(INI))* [P10_TA(2025)0090]. Official Journal C/2026/575. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0090_EN.html (Accessed: 31 July 2026)

[14] NATO (2025). *The Hague Summit Declaration, issued by the NATO Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in The Hague*. Available at: https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2025/06/25/the-hague-summit-declaration (Accessed: 3 August 2026.)

[15] FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) (1996). *Rome Declaration on World Food Security and World Food Summit Plan of Action.* World Food Summit, 13–17 November 1996, Rome, Italy. Available at: https://www.fao.org/4/w3613e/w3613e00.htm (Accessed: 3. August 2026)

hrane[16]. Snažnije uključivanje europskih malih i srednjih proizvođača u opskrbne lance koji pridonose sigurnosti opskrbe hranom, kako na nacionalnoj, tako i na europskoj razini može uvelike pridonijeti skraćivanju lanaca opskrbe hranom, očuvanju poljoprivredne proizvodnje, vitalnosti ruralnih područja i smanjenju pritiska na okoliš i proizvodne resurse, što je u politikama vezanim uz prehrambenu sigurnost potrebno prepoznati.

Teme za raspravu

1. **Kako osigurati dostatnu domaću poljoprivrednu proizvodnju i preradu kao temelj prehrambene sigurnosti, funkcioniranja strateških robnih zaliha i otpornosti države?**
2. **Kako ojačati i diverzificirati nacionalne sustave strateških robnih zaliha i druge mehanizme sigurnosti opskrbe hranom, uz uključivanje malih i srednjih proizvođača i prehrambene industrije?**
3. **Kako prepoznati i zaštititi stratešku poljoprivredno-prehrambenu i ribarstvenu infrastrukturu kao kritičnu infrastrukturu važnu za sigurnost opskrbe hranom?**
4. **Kako osigurati da se u okviru izdvajanja od 1,5 % BDP-a za zaštitu kritične infrastrukture, civilnu spremnost i otpornost mogu financirati ulaganja u stratešku poljoprivredno-prehrambenu i ribarstvenu infrastrukturu dvojne namjene?**

[16] Niinistö, S. (2024). *Safer together: Strengthening Europe's civilian and military preparedness and readiness*. European Commission. Available at: https://commission.europa.eu/topics/defence/safer-together-path-towards-fully-prepared-union_en (Accessed: 3 August 2026)